

Пірог А.С.

студент,

Науковий керівник: Бочков Ю.В.

викладач,

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ І СУЧАСНИЙ ПОГЛЯДИ НА ОСОБИСТІСНІ ПІДХОДИ ДО ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

В сучасних підходах фізична культура являє собою комплексну дисципліну, орієнтовану на стимулювання індивідуального фізіологічно-духовного розвитку особистості. Саме індивідуальність і самовдосконалення лежать в основі призначення наявності дисципліни фізичної культури у навчальних закладах незалежної України. В загальному контексті, можна простежити сталий підхід до процесу занять цим видом діяльності, бо предметом дисципліни залишається біологічна складова – праця над станом тіла людини, яке зберігає свої особливості і еволюційно змінюється відносно повільно. Але психологічний підхід до викладання, ідеологія і розуміння призначення дисципліни не завжди було таким, який являє собою фізична культура зараз.

Цікавим до уваги є погляд на радянське минуле, яке просто майоріло різнобічними, і, навіть, радикально протилежними підходами. Перед становленням вищезгаданого режиму, фізична культура мала номінальний характер «дисципліни для аристократії». Наприкінці 1920-х років в УСРР майже повністю зникають залишки старої системи фізичної культури та спорту, яка діяла ще з часів імператорської Росії. Спорт, який до соціалістичної революції вважався заняттям переважно заможних верств населення, втратив соціальну універсальність. Новелою радянського режиму стало те, що до занять фізичним вихованням та будь-яким видом спорту могли долучитися представники усіх прошарків суспільства. Були створені нові добровільні спортивні товариства на кшталт «Спартак», «Динамо», спортивні клуби, які відзначалися масовим охопленням членства. За фізкультурно-спортивну роботу активно взялися професійні спілки, комсомол [1, с. 42]. Низовою ланкою у системі фізичної культури УСРР в 1920-х роках були фізкультурні гуртки, що створювалися при профспілкових фізкультурно-спортивних

клубах, на підприємствах, в організаціях та установах. На 1928 рік в Україні нараховувалось близько 1950 гуртків.

Попри реформи, характерні для радянського режиму, у фізичній культурі і спорті деякий час існувало цікаве нетипове явище, таке як «рекордсменство». Рекордсменство та індивідуалізм трактувалися по-різному, але були тісно пов'язані між собою суттю змагальної гонки за показниками. Заради досягнення високих результатів у багатьох гуртках робився акцент на роботі з одним чи декількома найбільш сильними фізкультурниками. Досить часто для бравати досягненнями високих результатів кращі спортсмени переманювалися з однієї організації в іншу. Особлива увага до окремих спортсменів нерідко відштовхувала маси «робітничої молоді» від того чи іншого фізкультурного гуртка. За таких обставин вважалось, що робота в фізкультурних гуртках, які стали на шлях культивування рекордсменства та індивідуалізму, відривалася від виробництва і не несла покладеної на неї виховної функції. Отже, з одного боку, був результат, з іншого – докорінно ворожий для ідеології СРСР підхід до його досягнення. Радянську владу також непокоїла однобокість у виборі фізкультурниками видів спорту. Переважна більшість із них хотіла грати у футбол. Ідеалом же фізкультурника, відповідно уяві партійно-радянських та фізкультурних функціонерів, вважався фізкультурник-універсал, здатний однаково успішно займатися різними видами спорту. У першу чергу це стосувалося сезонних видів спорту. Так, якщо робітник у теплу пору року все-таки грав у футбол, то взимку він мав стати на лижі, ковзани, займатися хокеєм [2, с. 59].

Коротка історична довідка дозволяє побачити суто імперативний підхід до фізичної культури як в цілому, так і в окремих її аспектах – радянський режим тяжив до результативності, але та методика, яка застосовувалася, була не завжди ідеологічно-коректною, що змушувало тодішню владу відмовлятися навіть від ефективних засобів фізичного виховання, маючи на першому плані статус держави, ігноруючи людський потенціал. Акцент на негативних особливостях вищеокреслених відомостей не був би об'єктивним без низки позитивних моментів, які заклали основу для розвитку фізичного здоров'я і духу людей. Дуже важливим фактором було прийняття Наказу міністра вищої й середньо-спеціальної освіти СРСР, що з 1962/63 рр. буде введено нову програму розвитку фізичного виховання у ВНЗ. Ця програма була направлена на розв'язання низки завдань із розвитку фізичного стану студентів та навчання, підвищення спортивної

кваліфікації й досягнення високих спортивних результатів. Вона була розрахована на студентів технічних і гуманітарних ВНЗ, тобто мала впливати на діяльність загальної маси студентства. Вона передбачала таке використання часу у Вищих навчальних закладах: навчальні заняття (обов'язкові –140 годин/семестр), факультативні – 320-340 годин/семестр. На перших чотирьох семестрах обов'язковими були дві години занять на тиждень. Факультативно теж було дві години на тиждень на перших двох семестрах навчання, на 3-4 семестрах навчання – чотири години на тиждень. Залежно від термінів і форм навчання студентів об'єм у заняттях із фізичної культури може бути змінений за рішенням ректоратів ВНЗ у сторону збільшення за рахунок почасового фонду (але тільки для спортсменів-розрядників). Важливим також став той факт, що в програмі для студентів-спортсменів високого класу заняття плануються відразу на чотири роки (олімпійський цикл) від 4 до 8 годин на тиждень [3, с. 78].

Переходячи до сучасності, можна сказати, що наразі вводяться багато аспектів і інноваційних підходів до занять фізичною культурою. Вводиться таке поняття, як технологія фізичного виховання. Технологія у фізичному вихованні – це взаємопов'язана упорядкована сукупність оптимальних та ефективних засобів, методів і прийомів, спрямованих на забезпечення планованого спортивного результату або показника фізичної підготовленості під метрологічним лікарсько-педагогічним контролем [4, с. 4]. Причинами необхідності створення інноваційних технологій у галузі фізичного виховання в педагогічних університетах являють собою незадовільний стан фізичного здоров'я та рухової активності студентської молоді, появу нового програмного забезпечення, яке дає змогу поліпшити розвиток фізичних якостей студентів, інтегрування наукових досягнень і обмін інформацією щодо фізичного виховання, а також переосмислення історичної спадщини з питань фізичного виховання молоді в Україні та інших країнах [5, с. 203]. До інноваційних технологій у фізичному вихованні належать комп'ютерні віртуальні технології та оздоровчі технології.

Використання комп'ютерних віртуальних технологій у неаудиторній діяльності й на знаттях робить предмет фізичного виховання сучасним. Складовими комп'ютерних віртуальних технологій є електронний, програмний та інформаційний компоненти, спільне функціонування яких дає змогу виконувати завдання, що зумовлені розвитком сучасного суспільства.

Попри те, що заняття з фізичного виховання – це практика, у них є місце й теорії. Викладачу необхідно знаходити й використовувати такі методи навчання, що дали б змогу кожному студентові виявити свою активність, свою творчість, активізувати рухову й пізнавальну діяльність. Сучасні педагогічні технології, а також використання інтернет-ресурсів, нових інформаційних технологій дають змогу педагогові досягти максимальних результатів [5, с. 205].

Віртуальні технології дають змогу організувати навчальний процес на новому, більш високому рівні, забезпечувати більш повне засвоєння навчального матеріалу. Інформаційно-комунікативні технології допомагають розв'язати проблему пошуку й зберігання інформації, планування, управління заняттями з фізичного виховання та контролю за ними, діагностики стану здоров'я та рівня фізичної підготовленості студентів. Робиться акцент на самостійній діяльності студента, суб'єкта фізичної культури, і ця самостійна діяльність наразі набуває все більшої диспозитивності, що докорінним чином відрізняє її від методики фізичної культури у радянські час: людину не змушують зовнішні чинники – вона сама бажає займатися фізичною культурою, і цьому сприяють новітні технології і підхід, який вирізняється все тим же результатом, але результатом не «олімпійським», конкурсним, рекордним, а результатом особистісним, коли важливо подолати не тільки суперників, а, перш за все, себе.

Список використаних джерел:

1. Солопчук М.С. Історія фізичної культури і спорту. – Кам'янець-Подільський, 2001. – 236 с.
2. Столбов В.В. История физической культуры и спорта. – М., 1975. – 359 с.
3. Платонов В.П. Олимпийский спорт / В.П. Платонов, С.И. Гуськов. – Киев: Олимпийский спорт, 1994. – 497 с.
4. Погадаев М.Е., Амирова Л.Ф., Ситников О.А. Нетрадиционные средства физической культуры в системе общего образования: методическое пособие. – Уфа: ИРО РБ, 2014. 63 с.
5. Лясога Т.І., Левицька О.М. Інноваційні технології в системі фізичного виховання студентів. *Молодий вчений*. 2017. № 3.1. С. 202–205.